
Prodlužujete studium? Připlatíte si

Prodlužujete studium? Připlatíte si

LIDOVÉ NOVINY

16.10.2012 Lidové noviny Strana 24 Akademie, autor: BARBORA CIHELKOVÁ

Vláda se chystá přitvrdit podmínky pro studenty vysokých škol, kteří překračují standardní dobu studia

Student pražské filozofické fakulty Mirek zaplatí letos za studium přibližně 19 000 korun. Maturoval už před deseti lety, od té doby si vyzkoušel tři různé vysoké školy. „Nějaký čas jsem se hledal, než jsem zakotvil na filozofii. Při škole pracuji, byl jsem několikrát na stáži v zahraničí, zažil několik vztahů a jejich krachů, párkrát se stěhoval,“ vypočítává důvody, proč ještě nestihl dostudovat, přestože už mu táhne na třicítku.

Podle vládního experta na vzdělání Daniela Münicha patří Česko mezi státy, kde je nejdelší doba ukončení studia v zemích OECD. Hůře na tom prý je už jenom Itálie, Portugalsko a Estonsko. „Důvodem delšího studia je většinou fakt, že mladí lidé při studiu pracují. Nemůžeme se na ně zlobit, ale zároveň stát v současné době přece nemůže platit studenty, kteří si zároveň vydělávají,“ poznamenává člen Národní ekonomické rady vlády Jiří Švarc.

Po deseti letech na škole jsou bez diplomu. Dosud mohou studenti trávit na vysoké škole bez jakýchkoli sankcí standardní dobu studia zvýšenou o jeden rok. Tedy čtyři roky v bakalářském a tři roky v navazujícím magisterském programu. Po tu dobu financuje jejich studium stát. Pokud student do této doby nedostuduje, přestává na něj škola čerpat peníze ze státní pokladny a vyzve ho k zaplacení poplatku. Nyní se má pro studenty bezplatné období zkrátit o jeden rok. Zpřísnění pravidel pro věčné studenty má podle Daniela Münicha přinést úsporu 1,5 miliardy korun.

Podle oslovených pracujících studentů stačí jejich příjmy sotva na zaplacení koleje a základní obživu. Od praxe získané během studia si ale slibují získání odpovědnější a lépe placené práce po konečně složených státnicích.

Zatímco hrdinové dramata a prózy ruských klasiků třeli bídu s nouzí a jejich studijní neúspěchy byly způsobeny nedostatkem osobní vitality, dnešní studenti protahují studia z důvodů téměř opačných. Svět jim nabízí nepřeberně lákavých možností, a tak pracují, cestují, angažují se v nejrůznějších spolcích, přibírají si další studijní obory a následně je zase opouštějí, mění vztahy i životní filozofii a preference. Na skládání zkoušek v termínu už pak nezbyvá čas ani motivace.

Někteří svá studia ukončí bez vysokoškolského titulu po několika letech střídání různých škol, jiní jsou třeba i deset let věrní oboru jednomu – i přesto, že z něj už byli několikrát vyhozeni. Dalším se nakonec přece jen podaří složit státnice a obhájit diplomovou práci a z části z nich se dokonce později rekrutují doktorandi s plánem strávit na své oblíbené akademické půdě zbytek kariéry.

Začal pracovat a lépe zvládal i zkoušky ve škole. „Když se z někoho stane jen stroj na příjem informací a skládání zkoušek v termínu, je to špatně,“ obhajuje věčné studenty Mirek. Aktivní život mimo univerzitu a jeho propojení s životem čistě akademickým přináší podle něj hlubší poznání i dovednosti nezbytné pro praktický život. „Díky práci navíc ekonomicky nezatěžují své rodiče, kteří jsou už v důchodu,“ dodává.

Že nemusí být kombinování práce a studia jen nežádoucím jevem, potvrzuje svým příkladem i absolvent anglistiky a amerikanistiky Jakub. V prvním a druhém ročníku se soustředil jen na školu, jeho studijní výsledky ale nebyly nic moc. Ve třetím ročníku začal pracovat jako překladatel. Nejenže školu zvládal i při práci, ale dokonce udělal obávanou a dlouho odkládanou zkoušku na výbornou. Práce mu pomohla získat nové vědomosti a sebevědomí i schopnost lepší organizace času. A za to prý prodloužení studia stojí.

„V mé generaci prodlužování studia prakticky neexistovalo. Studium trvalo pět let a dost. Výjimečně bylo možné opakování ročníku podobně jako na střední škole. Když někdo školu neukončil a přešel na jinou, bralo se to jednoznačně jako selhání. Že by někdo měnil školy a studoval ještě ve třiceti, to si neumím představit,“ vzpomíná na svá studia za totality Ivanka Matyášová. Pracující studenty nicméně obdivuje a jejich aktivitu chválí. Stát by na ně ale podle ní neměl

doplácet. „Pokud si někdo kvůli práci nebo cestování protahuje studium, je to jeho věc, bylo by ale správné, aby si pak zaplatil školu sám,“ dodává. Vláda nyní plánuje zavést poplatky za delší studium ihned po uplynutí standardní doby studia. Realizace plánovaných změn čeká na ministra školství Petra Fialu. Má jít o jednoduchý krok, nevyžadující přijetí nových zákonů. Radikálnějšímu zpoplatnění věčných studentů tak zřejmě nestojí nic v cestě.

Výši poplatků za delší studium si určují jednotlivé vysoké školy ve spolupráci s ministerstvem. Dolní hranicí je jedenapůlnásobek základu stanoveného ministerstvem (slouží k vyměřování poplatků spojených se studiem a je odvozen od neinvestičních výdajů připadajících na jednoho studenta). Horní hranice je neomezená a její výše je zcela v kompetenci jednotlivých škol.

Poplatky začínají na zhruba čtyřech tisících korun, většina škol ale studentům účtuje podstatně vyšší částky. Například za semestr studia lékařství na Karlově univerzitě zaplatí letos medicí 22 400 korun. Vybírat poplatky za prodloužené studium musejí školy už nyní povinně. Pokud tak neučiní, hrozí jim sankce za porušení zákona a neohospodárné nakládání s veřejnými prostředky. Rozdílné ceny prodlouženého studia souvisí s jeho ekonomickou náročností. Levnější jsou humanitní obory, dražší naopak ty, kde je potřeba využít vybavené laboratoře, ateliéry nebo technické zázemí. Poplatky vybrané za prodloužené studium jsou pak uloženy do stipendijních fondů a přerozděleny mezi studenty.

Na brněnské Fakultě sociálních studií již sáhli kvůli takzvaným věčným studentům k mimořádnému opatření. Poplatky za nadstandardně dlouhé studium loni zvýšili téměř o deset tisíc. „Bylo nutné začít aktivně jednat, protože na studenty, kteří překračují povolenou dobu studia, nedostáváme od státu žádné peníze a odvádíme za ně univerzitě vysoké pokutu,“ zdůvodnil zvýšení poplatků proděkan Ladislav Rabušic. Dosud byla na této fakultě průměrná délka studia v bakalářském programu 7, 6 semestru, v navazujícím magisterském pak 5, 6 semestru.

Za nezaplacené studium hrozí exekuce Benevolentnější než na brněnské Masarykově univerzitě jsou k věčným studentům na Univerzitě Karlově. S výjimkou již zmíněného lékařství zde studenti nezaplatí obvykle více než deset tisíc korun za semestr delšího studia a na některých oborech se poplatky v posledních letech dokonce snižovaly.

Pokud by student poplatek za prodloužené studium nezaplatil ani po opakovaných výzvách, může jej škola vymáhat prostřednictvím exekuce. K exekucím sahá v Česku necelá polovina vysokých škol. Kromě brněnské Masarykovy univerzity mezi ně patří například Vysoká škola ekonomická v Praze nebo Ostravská univerzita. Naopak Univerzita Karlova o exekucích zatím neuvažuje. Mezi nově plánovanými změnami je zmírňující novela pro matky – studentky. Ty mají v současnosti stejné podmínky jako kterýkoli jiný student. V budoucnu by se ale mohly sankcím za prodloužené studium úspěšně vyhnout. Dosud mohly studium pouze přerušit, tím ale přicházely o studentské výhody a možnost pokračovat ve studiu pomalejším tempem.

Povinnost platit poplatky se týká i studentů, kteří se sice chystají dokončit školu včas, v minulosti už se ale zapsali na jiné studium, které řádně nedokončili. Do celkové doby studia se takové neúspěšné studium započítá. Jestliže například někdo po třech letech opustí školu bez získání diplomu a následně se rozhodne pro jiný obor, bude si studium platit už od prvního ročníku.

Kolik se platí Jak vysoké jsou nyní poplatky za delší studium? Podívejte se, kolik zaplatíte za semestr v akademickém roce 2012/2013 * Univerzita Karlova v Praze 9200 – 25 200 Kč * Vysoká škola ekonomická v Praze 21 000 – 34 500 Kč * Akademie múzických umění v Praze 12 000 Kč * Masarykova univerzita v Brně 14 200 – 24 000 Kč * Vysoké učení technické v Brně 8410 – 33 620 Kč * Ostravská univerzita od 4200 Kč * Univerzita Palackého v Olomouci 30 000 Kč * Slezská univerzita v Opavě 8400 Kč * Univerzita Hradec Králové 14 000 – 39 200 Kč * Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem 12 000 – 30 000 Kč * Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích od 9000 Kč * Západočeská univerzita Plzeň asi 16 800 Kč